

Силабус курсу Комп'ютерна лінгвістика

Освітній ступінь – магістр
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 015 Професійна освіта
Спеціалізація: 015.39 Цифрові технології
Освітньо-наукова програма «Професійна освіта (Комп'ютерні технології)»
Дні занять: відповідно до розкладу
Консультації: відповідно до розкладу
Рік навчання: I.
Семестр: III.
Кількість кредитів: 3
Мова викладання: українська

Викладач курсу:	Кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу Іванців Орислава Володимирівна
Контактний телефон	096-89-10-928
E-mail викладача:	ivantsiv.o@tnpu.edu.ua
Формат дисципліни	Вибіркова
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС -3 (90 год.)

Опис дисципліни

Навчальна дисципліна «Комп'ютерна лінгвістика» є одним із освітніх компонентів, що забезпечують отримання комплексу професійних знань випускників Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань *01 Освіта/Педагогіка* за спеціальністю *015.39 Професійна освіта (Цифрові технології)*.

Дисципліна «Комп'ютерна лінгвістика» спрямована на формування у студентів системи знань про новий науковий напрям – комп'ютерна лінгвістика, що вивчає взаємозв'язок комп'ютерних систем з лінгвістикою, а також формування вмінь та навичок необхідних для ефективного

використання засобів сучасних інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності.

Структура курсу

Години лек./сем	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	Комп'ютерна лінгвістика як наука і навчальна дисципліна	Знати визначення комп'ютерної лінгвістики та сфери її застосування. Знати історію розвитку комп'ютерної лінгвістики та сучасний стан досліджень в комп'ютерній лінгвістиці. Знати об'єкт і методи дослідження комп'ютерної лінгвістики. Знати проблематику досліджень комп'ютерної лінгвістики.	Обговорення
0/2	Бази даних і бази знань	Розуміти поняття бази даних. Знати особливості текстозорієнтованих лінгвістичних баз даних. Розуміти поняття бази знань. Знати способи і методи представлення знань у комп'ютері. Знати лінгвістичні проблеми створення баз знань.	Усне опитування
2/2	Гіпертекстові технології	Знати відмінності між текстом і гіпертекстом. Знати структуру та технологію гіпертексту. Знати сфери застосування гіпертекстових технологій. Знати особливості використання гіпертекстових технологій в інформаційних системах.	Усне опитування, виконання завдань

		Мати теоретичні знання і практичну техніку створення гіпертекстових технологій.	
0/2	Автоматичний інформаційний пошук	Розуміти основні поняття інформаційного пошуку. Мати теоретичні знання про оптимізацію інформаційної функції мови. Розуміти поняття інформаційно-пошукової системи. Знати види інформаційно-пошукових систем та вміти ними користуватися. Володіти загальними принципами пошуку та одержання інформації в пошукових системах Internet.	Усне опитування
2/4	Машинний переклад	Знати історію виникнення та розвитку комп'ютерних програм перекладу. Розуміти проблеми машинного перекладу. Знати типові помилки машинного перекладу. Знати стратегії машинного перекладу. Знати відмінності між експериментальними та промисловими системами машинного перекладу. Усвідомлювати перспективи розвитку систем машинного перекладу. Вміти	Усне опитування, виконання завдань

		редагувати машинний переклад.	
0/2	Комп'ютерна лексикографія	Знати особливості виникнення і розвитку комп'ютерної лексикографії. Знати відмінності між комп'ютерною копією словника та електронним словником. Знати види комп'ютерних словників та вміти використовувати їх у професійній діяльності. Знати етапи лексикографічної діяльності під час створення комп'ютерних словників. Усвідомлювати перспективи розвитку комп'ютерної лексикографії.	Усне опитування, виконання завдань
2/2	Корпусна лінгвістика	Мати теоретичні знання про текстові корпуси і корпусну лінгвістику. Знати предмет і завдання корпусної лінгвістики. Знати основні вимоги до текстового корпусу. Знати основні типи і структуру корпусів текстів. Вміти використовувати корпуси текстів у лінгвістичних дослідженнях.	Усне опитування
2/2	Штучні мови та інтерлінгвістика	Розуміти поняття інтерлінгвістики. Знати коло проблем інтерлінгвістики.	Усне опитування

		<p>Знати концепції міжнародних штучних мов.</p> <p>Володіти основними принципами подолання труднощів спілкування у багатомовному світі.</p> <p>Знати основи мови комп'ютерного програмування та їх типи.</p> <p>Знати складові мови програмування.</p>	
0/2	Комп'ютерна лінгводидактика	<p>Знати загальні теоретичні положення систем навчання іноземним мовам. Розуміти поняття комп'ютерної навчальної системи. Знати основні напрями розвитку комп'ютерних навчальних систем. Вміти використовувати системи комп'ютерного навчання іноземним мовам.</p>	Усне опитування
0/2	Штучний інтелект	<p>Знати складові штучного інтелекту. Розуміти можливості та перспективи створення штучного інтелекту. Знати основні принципи створення інтелектуальних систем. Усвідомити місце лінгвістичного забезпечення в системах штучного інтелекту.</p>	Усне опитування

0/2	Автоматичне реферування та анотування тексту	Мати теоретичні знання про автоматичне реферування та анотування тексту. Володіти методами автоматичного реферування. Знати основні підходи до автоматичного реферування. Знати сучасний стан проблеми автоматичного реферування/анотування тексту.	Усне опитування, виконання завдань
0/2	Семантичні мережі й автоматичне опрацювання тексту	Знати визначення та класифікацію семантичних мереж. Розуміти поняття мережевого моделювання лексики. Знати мережевий метод представлення лексики. Вміти використовувати мережеве моделювання при аналізі тексту.	Усне опитування, виконання завдань
0/2	Лінгвістичне моделювання	Розуміти поняття моделювання. Знати особливості моделювання мовленнєвої діяльності в лінгвістиці. Усвідомлювати можливості та межі лінгвістичного моделювання. Знати основні лінгвістичні моделі.	Усне опитування

0/2	Комп'ютерні лінгвістичні системи	Розуміти поняття комп'ютерної лінгвістичної системи. Знати види комп'ютерних лінгвістичних систем. Знати особливості застосування комп'ютерних лінгвістичних систем.	Обговорення, підсумковий тест
-----	----------------------------------	---	-------------------------------

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 3	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК 4	Здатність працювати в міжнародному контексті.
ФК 1	Здатність застосовувати і розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру і проблем професійної освіти.
ФК 14	Здатність до вільного володіння різними комунікативними стилями: неофіційним, офіційним, науковим українською мовою та іноземними мовами.
ПРН 2	Ефективно використовувати сучасні цифрові інструменти, інформаційні технології та ресурси у професійній, інноваційній та/або дослідницькій діяльності.
ПРН 8	Здійснювати у науковій та професійній літературі, базах даних, інших джерелах пошук необхідної інформації з професійної освіти і дотичних питань, систематизувати, аналізувати та оцінювати відповідну інформацію.

ПРН 16	Вміти добирати, групувати вихідні дані, використовуючи загальнонаукові та специфічні методи збирання первинної інформації; застосовувати наукові методи обробки інформації для виявлення залежностей між сукупностями даних; проводити розробку і дослідження методик аналізу, синтезу, оптимізації і прогнозування якості процесів функціонування інформації.
--------	--

Літературні джерела

1. Анисимов А. В. Компьютерная лингвистика для всех : Мифы. Алгоритмы. Язык. К. : Наукова думка, 1991. 208 с.
2. Баранов А. Н. Категории искусственного интеллекта в лингвистической семантике. Фреймы и сценарии. М., 1987. 268 с.
3. Баранов А. Н. Введение в прикладную лингвистику : Учебное пособие. Изд. 2-е, исправленное. М.: Едиториал УРСС, 2003. 360 с.
4. Беляева Л. Н., Откупщикова М.И. Автоматический (машинный) перевод. *Прикладная лингвистика*. СПб., 1996.
5. Волошин В. Г. Комп'ютерна лінгвістика : Навчальний посібник. Суми : ВТД "Університетська книга", 2004. 382 с.
6. Герд А. С. Предмет и основные направления прикладной лингвистики. *Прикладное языкознание*. СПб., 1996.
7. Герд А. С. Прикладная лингвистика. СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2005. 268 с.
8. Городецкий Б. Ю. Компьютерная лингвистика: моделирование языкового общения. *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. XXIV, Компьютерная лингвистика. М., 1989. 159 с.
9. Городецкий Б. Ю. Актуальные проблемы прикладной лингвистики. *Новое в зарубежной лингвистике*. М., 1983.
10. Грудева Е. В. Корпусная лингвистика. URL: http://e.lanbook.com/books/element.php?pl1_cid=25&pl1_id=4671
11. Дарчук Н. П. Комп'ютерна лінгвістика. К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. 351 с.
12. Зубов А. В., Зубова И. И. Информационные технологии в лингвистике. М. : Академия, 2004. 208 с.
13. Карпіловська Є. А. Вступ до комп'ютерної лінгвістики. Донецьк. 2003.
14. Марчук Ю. Н. Методы моделирования перевода. М.: Наука, 1985. 202 с.
15. Марчук Ю. Н. Проблемы машинного перевода. М.: Наука, 1983. 232 с.
16. Марчук Ю. Н. Модель "текст-текст" и переводные соответствия в теории машинного перевода. *Проблемы компьютерной лингвистики*. Минск, МГЛУ, 1997. С. 21-29.
17. Марчук Ю. Н. Основы компьютерной лингвистики. М., 2000.

18. Нелюбин Л. Л. Компьютерная лингвистика и машинный перевод. М.: ВЦП, 1991. 151 с.
19. Партико З. В. Прикладна і комп'ютерна лінгвістика: Вступ до спеціальності: Навчальний посібник. Львів: Афіша, 2008. 224 с.
20. Перебийніс В. І., Сорокін В. М. Традиційна та комп'ютерна лексикографія: Навч. посібник. К.: Вид. центр КНЛУ, 2009. 218 с.
21. Пещак М. М. Нариси з комп'ютерної лінгвістики. НАН України; Український мовно-інформаційний фонд. Ужгород: Закарпаття, 1999. 199 с.
22. Потапова Р. К. Новые информационные технологии и лингвистика: Учебное пособие. М.: Едиториал УРСС, 2004. 320 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час підсумкового тесту заборонено (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, у програмі MOODLE).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Семінари 1-15 – обговорення, усне опитування, виконання завдань.	75
Підсумковий тест	25

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
64-74	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

До силабусу додано такі матеріали:

- 1) електронний навчально-методичний комплекс у системі MOODLE.